

Fakultetsoppgave i straffeprosess (JUS4211) - vår 2014

Peder Ås var pengelens og var på utkikk etter rask profitt. Han grep derfor straks sjansen da hans svirebror og tryllekunstner Lars Holm fortalte om pokerlagene han hadde begynt å arrangere: Hver fredag kveld samlet han fem personer – seg selv inkludert – med risikovilje og svarte penger. Innsatsen per deltager var 10.000 kroner, og vinneren tok alt. Ved hjelp av merkede kort og gode fingerferdigheter hadde Holm lenge klart å komme vesentlig bedre ut av det enn både statistikk og spilleferdigheter skulle tilsi. Det var imidlertid gjennomgående hardbarkede typer som deltok i spillet, og Holm var derfor usikker på hvor lenge han ustraffet kunne fortsette å vinne stort ved hjelp av juks. Holm og Ås ble derfor enige om å arrangere et ran av hele potten neste gang pokerlaget skulle samles; fredag 1. juni 2012, i kjellerlokalene til Lillevik Mekaniske Verksted.

Dagen kom, og Ås skred til verket etter den felles planen: Utstyrt med en avsaget, uladet hagle og en damestrømpe over hodet stormet han inn i det provisoriske spillelokalet og rettet haglen mot Holm, mens han brølte: “Penga eller livet!” På spillebordet lå spilleinnsatsen på 50.000 kroner som planlagt. I tillegg var det en hyggelig overraskelse. Spillet hadde blitt opphetet, og potten bestod nå også av et halvt kilo hasjissj som Marthe Kirkerud hadde fått aksept for å fortsette spillet med etter at hun hadde tapt det meste av pengene sine. Ås sopte alt med seg i en sekk og forsvant i natten.

Ås og Holm var forsiktige og ventet en uke med å komme sammen for å dele utbyttet i like deler, som avtalt. De to medsammensvorne regnet ikke med å bli anmeldt, men Marthe Kirkerud gikk noe overraskende til politiet. Hun hadde gått i klasse med Ås og kjente igjen stemmen hans i tillegg til kroppsbygning og ganglag. Hun sa også at hun var sikker på at Holm hadde vært med på å planlegge det hele, uten at hun kunne gi noen nærmere begrunnelse for hvorfor hun var så sikker på det – utover at hun visste de var “sammen om alt”. Politiet pågrep de to for ran og narkotikalovbrudd, men begge nektet enhver befatning med saken. Da Ås’ DNA ble funnet på ransstedet, var politiadvokaten imidlertid sikker på hans skyld. Han innstilte derfor på tiltale mot ham for alt det som hadde passert. Marthe Kirkerud hadde fortalt hele historien, også den delen som omhandlet narkotikainnsatsen. Noen straffesak mot henne ble aldri registrert. For Holm besluttet politiadvokaten selv å henlegge saken etter bevisets stilling, ved vedtak 10. juli 2012 som Holm ble underrettet om. Lillevik statsadvokatembeter, ved statsadvokat Hans Tastad, utferdiget tiltale mot Ås i tråd med politiets innstilling. Tastad syntes imidlertid politiadvokaten var rørende naiv når det kom til henleggelsen for så vidt gjaldt Holm. Dette hadde han “ikke noe greie på og ikke noe med”, slik statsadvokaten så det. “Her er det bare å ha is i magen til man kommer i retten, så sprekker nok Ås som et troll og angir kumpanen”, tenkte Tastad. (Slik skulle det ganske riktig også vise seg å gå.) Dermed kom Lars Holm til å figurere som tiltalte nr. 2 i tiltalen som ble utferdiget av Lillevik statsadvokatembeter 15. november 2012. Post I gjaldt ran og post II narkotikalovbrudd. Marthe Kirkerud ble ikke tiltalt for noe.

Lars Holms forsvarer mente å ha mange kort på hånden ved oppstart av hovedforhandlingen i Lillevik tingrett. Prinsipalt krevde han tiltalen avvist og viste til straffeprosessloven kapittel 7. Det var også en selvstendig avvisningsgrunn at tiltalen ikke var understøttet av bevis, mente han, og viste til riksadvokatens rundskriv nr. 2/2012 punkt II,2 (rundskrivet finnes på nettet her: <http://www.riksadvokaten.no/filestore/Dokumenter/2012/Riksadvokatensrundskriv2-2012.pdf>). (Tiltalen mot Holm bygget ikke på annet enn det som fremgår av det foregående.) Subsidiært mente forsvareren at Holm ikke hadde utvist nødvendig skyld med sikte på narkotikalovbrudd – og under enhver omstendighet gikk det jo ikke an å rane narkotika, en

ulovlig vare som Kirkerud ikke hadde bedre rett til enn Holm. Dessuten hadde det kommet frem at det var mer enn én jukse­maker blant pokerspillerne. Alle pengene foruten dem falskspilleren Holm selv hadde stilt med, var falske. Dermed var det ikke begått noe ran, fremholdt forsvarer. Under enhver omstendighet kunne det ikke bli tale om å dømme både for ran av narkotika og narkotikalovbrudd.

Peder Ås' forsvarer hevdet det umulig kunne bli tale om å domfelle for ran; Ås hadde bare truet Holm, og han var jo med på notene. Videre viste han til at det var urettferdig at Ås og Holm skulle tiltales for narkotikalovbrudd, mens selve "narkodronningen" Kirkerud skulle gå fri – hun som hadde tilstått å ha "smelt et halvkilo hasj­isj på bordet, sånn helt uten videre". Forsvareren viste også til at det – i tillegg til å være urettferdig – var ytterst mistenkelig at Kirkerud ikke var tiltalt. Det måtte være i strid med EMK å domfelle andre for narkotikalovbrudd på grunnlag av forklaringen til en hovedansvarlig som ble innrømmet amnesti.

1. Drøft og avgjør de straffeprosessuelle spørsmål oppgaven reiser.

Lars Holm ble dømt etter tiltalen. I tingrettens dom het det følgende om Holms subjektive skyld for så vidt gjaldt tiltaleposten for ran:

"Tingretten finner det hevet over enhver rimelig tvil at tiltalte på forhånd fikk vite at det dreiet seg om et ran, og ikke et tyveri. Hele situasjonen peker i retning av dette. Under planleggingen har tiltalte blitt innviet i at Peder Ås skulle komme til stedet for å få hånd om pengene. Han hørte riktignok på forhånd ikke noe om bruk av vold eller trusler. Det var derfor ikke sikkert at han visste at det var et ran han var med å planlegge, eller at han holdt det for sannsynlig. Han har imidlertid vært villig til å bistå Ås. Tiltalte innså derfor muligheten av at det kunne være tale om å gjøre bruk av vold eller trusler. Allikevel har han bevisst tatt det standpunkt at han ville være med på opplegget."

Holms' forsvarer anså domspremissene for latterlige. Her forelå jo ingen skyld! (Enda så klart klientens ranshensikt hadde kommet frem i retten, men det var en sak for seg.) Advokaten var riktignok noe i stuss om hvordan han burde utforme anken. Han gikk derfor til sin unge og begavede advokatfullmektig, pekte på det som ovenfor er sitert fra dommen og gav følgende anvisninger:

"Du må finne ut av dette. Hva skal det ankes over når det gjelder denne passasjen? Og hva er virkningen hvis jeg har rett i at dette ikke holder? Du må også skrive en kort begrunnelse for anken. Og forresten – slik at jeg vet hva jeg skal si til klienten – er det fint om du kan finne ut av om det er grunn til å tro at anken vil slippe inn til behandling i lagmannsretten."

2. Lag et kort notat til forsvarer slik fullmektigen burde skrive det.

Tingretten hadde i forbindelse med Marthe Kirkeruds vitnemål blitt mektig irritert over at ikke også hun var tiltalt. Retten lot det derfor skinne igjennom overfor møtende aktor, statsadvokat Tastad, at også Kirkerud burde tiltales. Aktor føyet seg og endret tiltalen til å omfatte også Kirkerud – mot hennes sterke protester – for så vidt gjaldt post II om grovt narkotikalovbrudd. Marthe ble dømt.

3. Redegjør helt kort for hvordan Marthe Kirkerud kan angripe dommen.